

Motion till riksdagen 2009/10:So451

av Solveig Hellquist m.fl. (fp)

Tvångsvård av gravida missbrukare

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utifrån ett barnperspektiv verka för att kvinnor avstår från alkohol och droger under graviditeten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gravida kvinnor som använder alkohol eller droger i sådan omfattning att det föreligger stor risk att barnet skadas av missbruket ska kunna omhändertas för tvångsvård i de fall kvinnan motsätter sig vård på frivillig basis.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fjärde specialindikation i lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) bör införas som skydd för det ofödda barnet.

Motivering

En ny och omfattande forskningsöversikt från Folkhälsoinstitutet visar att även små och måttliga mängder alkohol under graviditeten kan skada fostret. Det finns en risk att barn drabbas av t.ex. hyperaktivitet, koncentrationssvårigheter, avvikande beteende och relationsproblem. Fyra av åtta studier visar detta. Utifrån ett barnperspektiv bör gravida därför avstå från alkohol. Detta är också Folkhälsoinstitutets uppfattning.

Varje år föds många barn i Sverige med skador på grund av moderns missbruk. Det har varit känt under lång tid. Barnet kan t.ex. få skador på centrala nervsystemet, utvecklingsstörning, försenad mental utveckling eller födas med en liten och underutvecklad hjärna. Det finns barn som visar klara abstinenssymtom redan vid förlossningen.

Under skoltiden brukar svårigheterna bli uppenbara och som vuxna har många kvarstående problem med svårigheter att behålla jobb, psykiska besvär, eget missbruk och kriminalitet.

Fel! Okänt namn på

Med tanke på alla svårigheter ett allvarligt missbruk medför är det av vikt att se till att kvinnan får vård under graviditeten. Utifrån ett barnperspektiv bör den svagare parten – dvs. det ofödda barnet – ha rätt att födas med så goda förutsättningar som möjligt.

Ibland är den gravida kvinnan inte motiverad till frivillig behandling utan är fången i sitt missbruk. Det finns förvisso exempel på att gravida fått tvångsvård men då handlar det om kvinnans eget vårdbehov. Den s.k. generalindikationen om fortgående missbruk har varit tillämplig liksom den eller de specialindikationer som finns i lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Som lagen är utformad idag finns dock ingen specialindikation som skyddar det ofödda barnet.

För att undvika att flera barn med fetala skador av alkohol och narkotika föds är det därför nödvändigt att införa en specialindikation i LVM som ger möjligheter att tvångsvårda den gravida missbrukaren som inte samtycker till frivillig vård. Därigenom slipper barnet skador och modern slipper den livslånga skulden att ha alkoholskadat sitt barn. För en kvinna med allvarligt missbruk som inte medverkat till frivillig vård och behandling torde tvånget ändå finnas närvarande även efter barnets födelse, då barnet med all sannolikhet till sist måste omhändertas enligt lagen om vård av unga (LVU).

Stockholm den 5 oktober 2009

Solveig Hellquist (fp)

Jan Ertsborn (fp)

Lars Tysklind (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Anita Brodén (fp)